

تأثیر استاندارد های ملی حسابداری ایران بر کیفیت گزارشگری مالی با تأکید بر پایداری سود در بورس اوراق بهادار تهران

هاشم نیکومرام^۱
زاداله فتیحی^۲

تاریخ دریافت: ۸۹/۱۰/۲۰ تاریخ پذیرش: ۹۰/۲۰/۱۵

چکیده

در این تحقیق تأثیر استانداردهای حسابداری ایران بر پایداری سود مورد بررسی قرار گرفته است. بررسی پایداری سود یکی از راه های ارزیابی کیفیت سود است. در این راستا، ۸۰ شرکت از شرکتهای فعال در بورس اوراق بهادار در سال های ۱۳۸۴-۱۳۷۳ به عنوان نمونه آماری انتخاب شده است و پایداری سود برای دو مقطع زمانی پنج ساله یعنی از سال های ۱۳۷۳ تا ۱۳۷۷ که صورتهای مالی شرکتهای بر اساس استانداردهای حسابداری ایران تهیه نشده است و از سال های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۴ که شرکتهای ملزم به ارائه صورتهای مالی خود بر اساس استانداردهای حسابداری ایران بودهاند مورد بررسی قرار گرفته است. برای آزمون فرضیه از آزمونهای تحلیل همبستگی و آماره والد استفاده شده است. نتایج حاصل از این تحقیق نشان می دهد که تفاوت معناداری بین پایداری سود شرکتهای قبل و بعد از اجرای استانداردهای حسابداری وجود ندارد یعنی استانداردهای حسابداری بر پایداری سود تأثیرگذار نیست.

واژه های کلیدی: استانداردهای حسابداری، کیفیت سود، پایداری سود، خصوصیات کیفی اطلاعات مالی.

۱- استاد و عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات

۲- دانشجوی دکتری حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی - واحد علوم و تحقیقات (مسئول مکاتبات) z.fathi46@yahoo.com

استانداردهای حسابداری هستند از اهمیت بسیار زیادی برخوردار می‌باشند و یکی از مهم‌ترین الزامات تهیه و ارائه اطلاعات مالی با کیفیت مطلوب، وضع و تدوین اصول و استانداردهای حسابداری و رعایت آنها در عمل است [9] این سؤال مطرح است که آیا در ایران نیز رعایت استانداردها می‌تواند به پایداری سود و کیفیت سود کمک نماید.

سود خالص گزارش شده توسط واحدهای تجاری که یکی از عناصر و اقلام صورت های مالی است در بسیاری از روش های ارزیابی عملکرد و تعیین ارزش یک شرکت مورد استفاده قرار می‌گیرد. به همین برای اگر سیستم گزارشگری مالی بتواند اطلاعات کمی و کیفی را که تحلیل گران مالی و سایر استفاده کنندگان گزارش های مالی برای ارزیابی کیفیت سود نیاز دارند ارائه نماید، تصویر بهتری از وضعیت مالی و عملکرد واحد تجاری بدست می‌آید. یکی دیگر از روش های اندازه گیری کیفیت سود، پایداری سود^۱ می‌باشد که در این تحقیق مدنظر قرار گرفته است.

۲- مروری بر ادبیات موضوعی و پیشینه تحقیق

۲-۱- ضرورت وجود استانداردهای حسابداری

وجود اطلاعات مالی شفاف و قابل مقایسه یکی از ارکان مهم پاسخ‌گویی و تصمیم‌گیری‌های آگاهانه بوده و در رشد و توسعه اقتصادی اثرگذار است. اگرچه اطلاعات مالی از منابع مختلف قابل استخراج است اما در حال حاضر صورت‌های مالی هسته اولیه منابع اطلاعات مالی را تشکیل می‌دهد و تقریباً حسابداران مسئول تهیه و ارائه این صورت‌ها هستند.

حسابداری به عنوان یک نظام اطلاعاتی، مبتنی بر پردازش و تحلیل اطلاعات مالی است و هر نظام تحلیلی لازم است بر یک سلسله از قواعد و اصول مشخص استوار باشد. اصول حسابداری برخلاف اصول علوم پایه و طبیعی که از قوانین طبیعت ناشی

ایجاد و توسعه روزافزون بنگاه‌های اقتصادی نیازمند تأمین منابع مالی قابل ملاحظه است که تأمین کل آن از عهده مؤسسين، خارج است. بازار سرمایه برای شرکتها این امکان را فراهم می‌آورد که منابع مالی مورد نیاز خود را از طریق عرضه اوراق بهادار تأمین نمایند. به عبارت دیگر بازار سرمایه، فضایی را برای انتقال منابع از پس اندازکنندگان به مصرف‌کنندگان منابع مالی ایجاد می‌نماید و از طریق فراهم آوردن سرمایه مورد نیاز بنگاه‌های اقتصادی و تخصیص بهینه منابع، نقش عمده‌ای در اقتصاد کشورها ایفا می‌کند. پاسخ‌گویی به نیازهای اطلاعاتی سرمایه‌گذاران و تصمیم‌گیرندگان اقتصادی و تأمین اطلاعات مالی شفاف و قابل مقایسه که رکن اصلی تصمیم‌گیرهای اقتصادی آگاهانه می‌باشد، زمینه ساز کارکرد صحیح بازار سرمایه و جلب اعتماد سرمایه‌گذاران است. صاحبان سرمایه، اعتباردهندگان و سایر استفاده‌کنندگان برای تصمیم‌گیری در زمینه خرید، فروش، نگهداری سهام، اعطای وام، ارزیابی عملکرد مدیران و دیگر تصمیم‌های اقتصادی مهم به اطلاعات مالی مربوط نیازمندند. سود واحد اقتصادی جزء مهم‌ترین اطلاعاتی است که شالوده بسیاری از تصمیم‌گیری‌ها و قضاوت‌های استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی را تشکیل می‌دهد. شرکتی که در حال حاضر سودآور است و احتمال سودآوری آن در آینده نیز وجود دارد، نسبت به شرکتی که سودهای بالقوه آن به‌زودی تقلیل می‌یابد، جذاب‌تر است. اما جهت اتخاذ تصمیمات بهینه توجه به کیفیت سود علاوه بر کمیت سود ضروری است [11]

امروزه صورت‌های مالی به عنوان مهم‌ترین منبع اطلاعاتی برای انعکاس نتایج عملکرد و وضعیت مالی و جریانات نقدی واحدهای تجاری شناخته شده است و به همین دلیل مبانی تهیه صورت‌های مالی که همان

را طی می کند و متن پیشنهادی که به صورت استاندارد در می آید به سادگی تغییر نمی یابد. بنابراین دقت در تدوین استاندارد که کمتر قابل تفسیر باشد بر کیفیت گزارشگری مالی می افزاید. کیفیت سود نیز بخشی از کیفیت گزارشگری مالی است.

شرکت هایی که با اتخاذ رویه های غیر محافظه کارانه تعهدی بیشتری از جریان نقدی گزارش می کنند و نسبت اقلام تعهدی به ارزش دفتری آنها بر مبنای هر سهم بالاست، کیفیت سود پایین تری نسبت به بقیه شرکت ها دارند. درک فرآیند شناسایی ارقام تعهدی که بر کیفیت سود اثر می گذارند برای سرمایه گذاران مشکل است و مانع از تشخیص دقیق کیفیت سود شرکت ها توسط آنها می شود و ممکن است تصمیمات آنها بر مبنای سودهای گزارش شده ای که از کیفیت بالایی برخوردار نیست منجر به از دست دادن منابع- شان شود. بنابراین بازار سرمایه باید تلاش کند تا کیفیت گزارشگری مالی و از جمله کیفیت سود ارتقاء یابد [6].

۲-۳- مفهوم کیفیت سود^۲

کیفیت گزارشگری مالی از دیدگاه بعضی محققان دارای تعاریف متعددی است و نوع تعریف به دیدگاه فرد بستگی دارد. کیفیت گزارشگری مالی از دیدگاه پنمن^۳ برگرفته از اطلاعات سود دوره جاری شرکتها برای پیش بینی سودهای آتی می داند. وی معتقد است سرمایه گذاران از سود دوره قبلی شرکتها استفاده می کنند تا سود دوره های آتی را پیش بینی نمایند و یا به عبارتی آنها را خریداری نمایند. در این صورت گزارشات مالی بیشتر جنبه پشتیبانی برای تصمیمات خرید خواهند داشت. وی معتقد است تعریف گزارشگری مالی خیلی کلی و مبهم است و باید آن را از دید فردی دید که آن را تعریف می کند [38].

سود به عنوان یکی از مهم ترین معیارهای ارزیابی

شده و منتج از مشاهده و تجربه قابل تکرار و سنجش هستند، عمدتاً برجسته از میثاقها، قواعد و رویه هایی است که مورد قبول و پذیرش بیشتر حسابداران و مجامع حرفه ای حسابداری قرار گرفته اند. استانداردهای حسابداری بر گرفته از اصول و مفاهیم اولیه حسابداری هستند و تا حدی می توان گفت جلوه های عملی اصول و مفاهیم اولیه حسابداری در این استانداردها دیده می شود. برای نمونه تنها پذیرش اصل بهای تمام شده ضامن کاربرد آن اصل در حرفه حسابداری نیست بلکه وجود استانداردهای ساده، عملی و لازم الاجرا که در تدوین آنها اصل بهای تمام شده مورد پذیرش قرار گرفته است و همچنین انجام عملیاتی مانند حسابرسی که کاربرد استانداردها در تهیه صورت های مالی را تأیید می کند برای رسیدن به اطمینانی منطقی از کاربرد اصل بهای تمام شده توسط حسابداران ضروری است.

استانداردها، راهنمای عمل افراد حرفه هستند. آنها خط مشی اعضای حرفه را مشخص کرده و رهنمودهایی برای مواجهه با مشکلات ارایه می دهند. به عبارتی دیگر می توان گفت وجود استانداردها نشانه تلاش اهل حرفه برای داشتن کاری هماهنگ و با کیفیت بالا است. بدون اعتماد جامعه هیچ حرفه ای موفق به ادامه فعالیت نخواهد بود و بدون استانداردهایی هماهنگ، ساده و عملی هیچ حرفه ای موفق به کسب اعتبار در جامعه نخواهد شد [1].

۲-۲- کیفیت استانداردهای حسابداری

تدوین کنندگان استانداردهای حسابداری باید توجه داشته باشند که مدیریت، حسابرسان، کمیته حسابرسی به عنوان سه عامل دیگر مؤثر بر کیفیت گزارشگری مالی، چگونه استانداردهای تعیین شده را به کار می گیرند و در مورد آن قضاوت می کنند. استانداردهای حسابداری معمولاً فرآیند نظرخواهی از صاحب نظران

(۲۰۰۴) کیفیت سود را بر اساس توانایی سود گزارش شده در انعکاس توانایی‌های عملیاتی واحد تجاری تعریف نموده‌اند [18]. میکائیل و همکاران^{۱۳} (۲۰۰۳) کیفیت سود را بر اساس میزان توانایی سودهای گذشته در پیش‌بینی جریان‌های نقدی آتی تعریف نموده‌اند [36]. ریچاردسون^{۱۴} و همکاران (۲۰۰۱) کیفیت سود را بر اساس میزان پایداری سودهای فعلی در دوره‌های آتی تعریف نموده‌اند [41]. روسین و همکاران^{۱۵} (۱۹۹۹) نیز سودی را با پایداری تر باشد، با کیفیت تر باشد [40]. بودی و همکاران^{۱۶} (۲۰۰۲) کیفیت سود را بدین صورت تعریف می‌نمایند: آن اندازه‌ای که انتظار داریم که سطح سود گزارش شده فعلی در دوره‌های آتی، استمرار یابد [17]. ویلیامز^{۱۷} (۲۰۰۵) پایداری و مدیریت سود را به عنوان عوامل تعیین‌کننده کیفیت سود معرفی نموده است [50]. کیشن هیتز و ملومد سودی را با کیفیت دانسته‌اند که به ارزش شرکت در بلند مدت نزدیک‌تر باشد [30]. تیتز^{۱۸} (۲۰۰۲) بیان می‌کند. برخی از افراد کیفیت سود را توانایی سود حسابداری برای انعکاس رویدادهای اقتصادی می‌دانند [45]. پرات^{۱۹} (۲۰۰۳) کیفیت سود را بر مبنای تفاوت بین سود خالص گزارش شده و سود واقعی تعریف می‌کند [24]. پنمن^{۲۰} (۲۰۰۳) کیفیت سود را بوسیله رابطه سود آتی و سود جاری بررسی می‌کند [39]. انتوایستل و فیلیپس^{۲۱} (۲۰۰۳) کیفیت سود را توانایی سود برای مهباکردن اهداف اولیه گزارشگری مالی می‌دانند، تا سود برای سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان و سایر استفاده‌کنندگان، اطلاعاتی در زمینه ارزیابی جریان وجه نقد واحد تجاری فراهم کند. بلواری و همکاران^{۲۲} (۲۰۰۵) کیفیت سود را نمادی از توانایی سود گزارش شده در انعکاس سود واقعی واحد تجاری، قابلیت پیش‌بینی سود آتی، و پایداری و عدم تغییرپذیری در سود گزارش شده می‌دانند [15] و از نظر تای^{۲۳} (۲۰۰۴)، زمانی کیفیت سود

عملکرد و تعیین ارزش بنگاه‌های اقتصادی است. به دلیل وجود محدودیت‌های ذاتی در حسابداری ممکن است سود گزارش شده در صورت‌های مالی منطبق بر سود واقعی بنگاه نباشد. برای حل این مشکل از مفهوم کیفیت سود کمک گرفته شده است. برنستاین^{۲۴} (۱۹۹۳) معتقد است، بحث کیفیت ناشی از نیاز به یک مبنای برای مقایسه سود واحدهای تجاری مختلف و همچنین نیاز به تشخیص اختلافات موجود در سود واحدهای تجاری مختلف به منظور اهداف ارزشیابی می‌باشد [16]. تعریف واحدی از کیفیت سود به نحوی که مورد قبول همگان و یا اکثریت باشد، ارایه نگردیده است. به عبارت دیگر، کیفیت سود مفهومی نسبی است و به دیدگاه‌ها و نگرش‌های افراد بستگی دارد. کیشن هیتز و ملومد^{۲۵} (۲۰۰۴) معتقدند یکی از دلایل تعدد تعاریف کیفیت سود، احتمالاً این است که استفاده‌کنندگان مختلف از اطلاعات در تصمیمات مختلفی استفاده می‌کنند [۳۰]

پایداری به معنی توانایی واحد تجاری به حفظ سطح سودآوری فعلی در بلند مدت است، به عبارت دیگر سطح سودآوری فعلی بیانگر خوبی از سودهای آتی باشد. برخی کیفیت سود را به ارایه صحیح وقایع و معاملات اقتصادی تعبیر نموده‌اند و برخی دیگر سعی در تعریف کیفیت سود از طریق بررسی روابط بین ارقام تعهدی^{۲۶} و جریان نقد^{۲۷} داشته‌اند. شیپیر^{۲۸} و وینسنت (۲۰۰۳) کیفیت سود را بر اساس سود هیكسی^{۲۹} (سود اقتصادی) تعریف نموده‌اند به عبارت دقیق‌تر از نظر آنها هر چقدر سود ارایه شده بر اساس تعریف هیكس از سود نزدیک‌تر باشد، سود مذکور با کیفیت‌تر است [43]. هاج^{۳۱} (۲۰۰۳) نیز کیفیت سود را بر اساس میزان نزدیک بودن سود گزارش شده به سود واقعی تعریف نموده است [28]. ولک و دیگران^{۳۱} (۲۰۱۰) نیز سودی را با کیفیت می‌داند که منطبق بر سود واقعی شرکت باشد [51]. چن^{۳۲} و همکاران

بالا است که [46]:

۱) کیفیت ارقام تعهدی بالا باشد: معیارهای مختلف برآورد کیفیت سود نشان می‌دهد، سودی مطلوب‌تر است که وجه نقد را به تصویر می‌کشد [27]، [38]، [25].

۲) ضرایب پایداری سود، قابل توجه باشد: کیفیت پایین سود با پایداری کم سود تعریف می‌شود پایداری کم، میزان پاسخ‌گویی سود را کاهش می‌دهد [19]، [23].

فریمن و همکاران^{۲۴} (۱۹۸۲) برای بررسی پایداری سود، رابطه بین سود جاری و سود آتی را به صورت رابطه ۱ مطرح می‌کنند [25]:

(رابطه ۱)

$$Earnings_{t+1} = \alpha_0 + \alpha_1 Earnings_t + v_{t+1}$$

Earnings: سود حاصل از فعالیتهای عادی است و α_1 پایداری بازده حسابداری دارایی‌ها را برآورد می‌کند و شاخصی برای پایداری سود می‌باشد. اگر نزدیک به (۱) باشد، یعنی سود پایدارتر است. اسلوان (۱۹۹۶)^{۲۵} بر این باور است که قرار دادن ضرایب یکسان برای بخش نقدی و تعهدی در رابطه بالا مناسب نمی‌باشد و بهتر است رابطه ۱ را بصورت رابطه ۲ مطرح کنیم [44]:

کورمندی و لایپ^{۲۶} (۱۹۹۵) رابطه ۲ برای تعیین ضریب پایداری سود، از سود جاری و سود سال گذشته رگرسیون می‌گیرند. هر چه ضریب حاصل به یک نزدیک‌تر باشد و یا حتی بزرگ‌تر از یک باشد نشان‌دهنده پایداری بیشتر سود است [33].

۳) قابلیت پیش‌بینی سود بالا باشد: سود گذشته می‌تواند سود آتی را نیز برآورد کند. لایپ (۱۹۹۰) معیاری برای پیش‌بینی سود از طریق محاسبه واریانس انحرافات پیش‌بینی سود در نظر می‌گیرد

(هر چه واریانس بیشتر باشد قابلیت پیش‌بینی کمتر می‌شود) [35].

۴) هموارسازی سود کم باشد: یعنی عدم استفاده مدیریت از روش‌های هموارسازی. هموارسازی سود را به کمک میزان انحراف استاندارد سود عملیاتی و جریان نقد عملیاتی محاسبه می‌کند.

۲-۴- پایداری سود

پایداری سود به معنای تکرارپذیری (استمرار) سود جاری است. هر چه پایداری سود بیشتر باشد یعنی شرکت توان بیشتری برای حفظ سودهای جاری دارد و فرض می‌شود کیفیت سود شرکت بالاتر است. پایداری سود از جمله ویژگی‌های کیفی سود حسابداری است که مبتنی بر اطلاعات حسابداری می‌باشد. پایداری سود شاخصی است که به سرمایه‌گذاران در ارزیابی سودهای آتی و جریانهای نقدی شرکت کمک می‌کند. سرمایه‌گذاران در بر آورد سودهای آتی و جریانهای نقدی مورد انتظار خود به بخش پایدار سود بیشتر از بخش ناپایدار آن اهمیت می‌دهند. [10]. پایداری سود به این مسئله می‌پردازد که تا چه حد یک نوآوری (تغییر) خاص در تحقق سود های آتی باقی می‌ماند. لایپ (۱۹۹۰) پایداری را به عنوان خود همبستگی در سود چنین تعریف می‌کند: بدون در نظر گرفتن بزرگی و نشانه‌های نوآوری سود، پایداری به این مسئله می‌پردازد که نوآوری‌های دوره جدید، تا چه حد بخش دائمی سری زمانی سود می‌شوند؟ سرمایه‌گذاران می‌توانند از سری‌های سود با پایداری در ارزیابی‌های خود استفاده کنند. از نظر آنها سودهای با پایداری اهمیت زیادی دارند و با دوام تلقی می‌شوند، به عبارت دیگر، این سودها زودگذر و موقتی نبوده و حالتی پایدار دارند. هر چه پایداری سود بیشتر باشد، شرکت توان بیشتری برای حفظ سودهای جاری دارد و فرض می‌شود کیفیت سود

شرکت، علاوه بر سود سهم سال جاری آن، به انتظارات از آینده شرکت، قدرت سودآوری سال‌های آتی و ضریب اطمینان نسبت به آن بستگی دارد. از نظر لایپ^{۲۷} (۱۹۸۶) واکنش به عناصر سود، بستگی به پایداری یا قوت رابطه بین عناصر و ارزش آتی آن عناصر و دیگر عناصر سود دارد [35]. از نظر گرین^{۲۸} (۱۹۹۹) شرکت‌هایی که قدرت پیش‌بینی بالایی دارند از کیفیت سود بالایی برخوردارند. کیفیت بالای سود را می‌توان به بالابودن نسبت بازده به کل سرمایه و نزدیکی سود به نقد و میزان تکرار پذیری آن مربوط دانست و بی‌پایداری را از مصادیق کیفیت پایین سود پنداشت [26]. شماره ۱۵۹ از مجموعه انتشارات حسابداری^{۲۹} نیز، تکرارپذیری سود خالص و کیفیت سود را به هم مرتبط دانسته، به طوری که هدف از افشا خلاصه سود را، قادر ساختن سرمایه‌گذاران به ارزیابی منابع و احتمال تکرارپذیری سود خالص و کیفیت سود می‌داند. احمد و همکاران (۲۰۰۴) کیفیت سود را در صحت، قابلیت اعتماد، قابلیت پیش‌گویی و مقایسه می‌دانند. همچنین، کیفیت سود به پایداری و روند رو به رشد سود و نیز قابلیت پیش‌بینی فاکتورهای سودآوری که بر سطوح آتی آنها مؤثرند بستگی دارد [13]. علاوه بر این، کیفیت سود به آن دسته از ویژگی‌های مالی و عملیاتی شرکت بستگی دارد که رشد آتی آن را به وجود می‌آورد. بنابراین، اگر سود، از پایداری و ماهیت تکرارپذیری برخوردار نباشد کیفیت آن پایین تشخیص داده خواهد شد. البته باید توجه نمود که اگرچه وجود عناصر درآمدی غیر-تکراری سود، منجر به کیفیت پایین سود می‌شود اما چنین عناصری بی‌ارزش تلقی نمی‌گردند، زیرا اگر شرکت قادر به تحصیل چنین درآمدی در دوره‌های آتی نیز باشد، این رقم با ارزش خواهد بود [2].

بالتر است [35]. برای ارایه نمونه‌هایی از سودهای با کیفیت پایین می‌توان به کم منظور کردن ذخیره برای حساب‌های مشکوک‌الوصول یا برای موجودی‌های ناباب و شناسایی درآمدهای مربوط به سال‌های آتی در سال جاری اشاره کرد [11]. هدف اصلی واحدهای تجاری کسب سود و جریان‌های نقدی است. برای این منظور اقدام به تحصیل منابع مورد نیاز می‌کنند. کارایی مدیریت در استفاده از منابعی است که در اختیارش گذاشته شده است و پایداری سود می‌تواند این کارایی را نشان دهد. هر قدر سودهای کسب شده از طریق دارایی‌های عملیاتی باشد، پایداری سود بیشتر خواهد بود. پایداری سود محدود به سودهای گذشته و دوره جاری نمی‌شود بلکه، سودهای آتی را نیز شامل می‌شود. پایداری و تکرارپذیری از عوامل مهم مؤثر بر کیفیت سود هستند، چرا که، شرکت‌های دارای سود منظم و با پایداری، در مقایسه با شرکت‌های با سود نامنظم و پرنوسان، از کیفیت سود بالایی برخوردارند. هر چه سود منظم و تکرارپذیر باشد، پیش‌بینی سودهای آتی آن راحت و قابلیت اتکای بالایی خواهد داشت. چرا که، در پیش‌بینی سودهای آتی شرکت، فاکتورها و عوامل غیرعادی و نامنظم سود سال جاری در نظر گرفته نمی‌شود. یعنی این که، اقلام درآمدی غیر عادی و غیر مستمر، از پیش‌بینی سود کنار گذاشته می‌شود. زیرا، هدف، پیش‌بینی و تخمین میانگین سودهای تکرارپذیر در سال‌های آتی و ایجاد قابلیت مقایسه مناسب است و عناصری که در این راستا نیستند از این فرآیند حذف می‌گردند. در این زمینه دیچو و همکاران (۲۰۰۴) معتقدند، سود ناشی از فعالیت‌های احتمالی، ناگهانی و غیر منتظره، از پایداری کمتری برخوردار است [21].

کیفیت سود را می‌توان با زمینه بالقوه رشد سود، پیش‌بینی دقیق و به دنبال آن، میزان احتمال تحقق سودهای آتی مرتبط دانست. و اینکه، ارزش سهم هر

(۴) بر مبنای کیفیت سود مبتنی بر پایداری سود، قابلیت پیش‌بینی سود رابطه جریان نقدی عملیاتی و سود و رابطه جریان نقدی عملیاتی و اجزای سود، کیفیت سود رابطه معنی داری با واکنش بازار به تغییرات سود ندارد.

کوهلبک و وارفیلد (۲۰۰۸)، تأثیر استانداردهای حسابداری آمریکا را بر کیفیت اطلاعات حسابداری بررسی کردند. در تحقیق چهار معیار کیفیت حسابداری مورد بررسی شامل خطاهای پیش‌بینی و پراکندگی تحلیل‌گر، پایداری، ضریب واکنش سود و معیار کیفیت ارقام تعهدی می‌باشد. نتایج نشان داد که تفاوتی در پراکندگی یا پایداری پیش‌بینی سود قبل و بعد از اجرای استانداردهای حسابداری در طی دوره مورد بررسی وجود ندارد و کاهش خطاهای پیش‌بینی تحلیل‌گر با پیروی از استانداردهای جدید با محیط‌های اطلاعاتی ارتقاء یافته برای تحلیل‌گر به منظور پیش‌بینی سود همخوانی دارد. ضرایب واکنش سود و کیفیت ارقام تعهدی کاهش می‌یابد اما محتوای اطلاعاتی ترازنامه افزایش می‌یابد که با روندی که متوجه تمرکز بر دارایی- بدهی استانداردهای حسابداری است همخوانی دارد. آنها همچنین با استفاده از سه مدل ارزیابی شامل مدل ارزش دفتری هر سهم، مدل سود هر سهم و مدلی ترکیبی از هر دو متغیر، تغییرات طی زمان در توان تبیین (R^2 تعدیل شده) را مورد بررسی قرار دادند. توان تبیین را از تخمین‌های سالانه این سه معادله، قبل و بعد از اجرای هر استاندارد برآورد و سپس مقایسه کردند. آنها هیچ تفاوتی بین دوره قبل و دوره بعد از بکارگیری استانداردهای حسابداری برای ارزش دفتری هر سهم و مدل ترکیبی نیافتند اما کاهش قابل ملاحظه‌ای را در قدرت توضیحی مدل سود هر سهم بعد از اجرای استاندارد پیدا کردند [31].

کوهلبک و وارفیلد (۲۰۰۵) آنها تأثیر چهار

ثقفی و ابراهیمی (۱۳۸۸) با بررسی تأثیر استانداردهای حسابداری بر کیفیت سود در بازه زمانی دو سال پیش و پس از تصویب و الزام استانداردها شواهد اندکی در خصوص موثر بودن استانداردها بر کیفیت گزارشگری مالی نشان دادند [4]

قربانی (۱۳۸۷) در تحقیقی با عنوان "پایداری اجزای نقدی سود" به این نتیجه رسید که تقسیم سود نوید بخش پایداری یا استمرار سود در سال‌های آینده است [6]. برقی (۱۳۸۵) در تحقیق خود با عنوان "بررسی رابطه خطای برآورد ارقام تعهدی با کیفیت ارقام تعهدی و کیفیت سود (پایداری سود)" به این نتیجه رسید که رابطه مثبتی بین کیفیت ارقام تعهدی و کیفیت سود وجود دارد [3]. کردستانی (۱۳۸۳) در تحقیقی با عنوان رابطه بین کیفیت سود و واکنش بازار به تغییرات سود نقدی و غیرمنتظره در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادر تهران پرداخته است و کیفیت سود را بر مبنای پایداری سود، قابلیت پیش‌بینی سود و رابطه سود و جریان‌های نقدی عملیاتی با استفاده از مدل‌های رگرسیون مورد ارزیابی قرار داده است و نشان داده است که [8]:

(۱) بر مبنای کیفیت سود مبتنی بر پایداری سود، قابلیت پیش‌بینی سود و رابطه جریان نقدی عملیاتی و اجزای سود، کیفیت سود رابطه معنی‌داری با واکنش بازار به سود نقدی ندارد.

(۲) بر مبنای کیفیت سود مبتنی بر قابلیت پیش‌بینی سود، رابطه جریان نقدی عملیاتی و سود و رابطه جریان نقدی عملیاتی و اجزای سود، کیفیت سود رابطه معنی‌داری با واکنش بازار به افزایش سود نقدی ندارد.

(۳) بر مبنای کیفیت سود مبتنی بر پایداری سود، قابلیت پیش‌بینی سود و رابطه جریان نقدی عملیاتی و اجزای سود، کیفیت سود رابطه معنی‌داری با واکنش

کشورهای مختلف» به این نتیجه رسید که می‌توان امیدوار بود در آینده شاهد هماهنگ شدن استانداردهای حسابداری و حسابرسی بخش عمومی در اکثر کشورها و حتی یکسان شدن رویه‌های حسابداری بین بخش‌های اقتصادی و دولتی باشیم. نکته‌ای که مانع رسیدن به این هدف در کوتاه مدت خواهد شد، اختلاف در زمینه ابزارهای مالی در بخش‌های اقتصادی و کشورهای مختلف است، در پایان با بررسی شرایط کشور استرالیا و نیوزلند معتقد است هنوز اختلاف- نظرهای زیادی در مورد موفقیت استفاده از یک مرجع تدوین‌کننده استاندارد برای هر دو بخش عمومی خصوصی، در این کشورها وجود دارد [48]. اسلوان (۱۹۹۶) نشان داد عنصر تعهدی سود نسبت به عنصر نقدی سود دارای پایداری کمتری است که علت این امر، ذهنی بودن بیشتر ارقام تعهدی نسبت به عنصر نقدی است. کار وی بر تفاوت بین عنصر تعهدی و نقدی سود دلالت داشت. وی استدلال کرد که عامل اصلی تفاوت بین عنصر تعهدی و نقدی سود، مربوط به برآورد و ارزیابی ذهنی ارقام تعهدی است. اسلوان (۱۹۹۶) در رابطه با کارایی بازار با توجه به اطلاعات ارقام تعهدی نشان داد که رفتار و عمل سرمایه‌گذاران با پیش‌بینی پایداری کمتر عنصر تعهدی سود تغییر نمی‌کند. ریچاردسون و همکاران (۲۰۰۵) در تحقیقی با عنوان بررسی رابطه بین قابلیت اتکای ارقام تعهدی، پایداری سود و قیمت‌های سهام، کار اسلوان (۱۹۹۶) را گسترش و نقاط ضعف آن را برطرف کردند [44]. پایه و اساس کار تحقیق ریچاردسون و دیگران (۲۰۰۵) بر اساس کار اسلوان (۱۹۹۶) طراحی شده بود. نتیجه کلی تحقیق آنها این بود که بین قابلیت اتکاء ارقام تعهدی و پایداری سود رابطه وجود دارد و با کاهش قابلیت اتکای ارقام تعهدی پایداری سود کاهش می‌یابد [41].

بارث و دیگران (۲۰۰۳) بکارگیری استانداردهای

استاندارد حسابداری، مزایای بازنشستگی، سایر مزایای پایان خدمت، مالیات‌ها و سرمایه‌گذاری‌ها را بر معیارهای کیفیت حسابداری طی سال‌های ۱۹۸۰ تا ۲۰۰۲ مورد بررسی قرار دادند. همچنین قدرت توضیحی سه مدل ارزشیابی، ارزش دفتری هر سهم عادی سود هر سهم و مدلی که از هر دو متغیر تشکیل شده را بررسی کردند. فرضیه تحقیق آنها عبارت است از این که معیارهای کیفیت حسابداری بعد از پذیرش استانداردهای حسابداری افزایش می‌یابند. نتایج نشان داد که اجرای چهار استاندارد ذکر شده بر کیفیت حسابداری مؤثر است. اجرای استاندارد حقوق بازنشستگی و سایر مزایای پایان خدمت منجر به افزایش کیفیت حسابداری در مورد خطای پیش‌بینی و پراکندگی پیش‌بینی می‌شوند. کاهش خطاهای پیش‌بینی و پراکندگی پیش‌بینی با بهبود تحلیل‌گران، توانایی پیش‌بینی آنها و درک آنها از تأثیر استانداردهای منطبق بر ترانزنامه بر تغییرپذیری درآمدها، هماهنگ است. با اجرای استاندارد سرمایه‌گذاری‌ها کیفیت حسابداری در هر چهار معیار افزایش یافته است [32]. هولتسن و واتس^{۳۰} (۲۰۰۳) با بررسی کیفیت گزارش‌های مالی و استانداردهای حسابداری که مبنای تهیه صورت‌های مالی قرار گرفته‌اند و مقایسه آنها با یکدیگر به این نتیجه رسیده است که علاوه بر استانداردهای حسابداری، انگیزه‌های مختلف و نفوذ سایر عوامل سازمان‌یافته در خروجی‌های هر نظام حسابداری و گزارش‌های مالی تأثیرگذار خواهد بود. بنابراین، نمی‌توان تدوین استانداردهای حسابداری را تنها راه حل برای ارتقاء کیفیت صورت‌های مالی در هر بخش اقتصادی تلقی کرد [29]. والاس^{۳۱} (۲۰۰۴) در تحقیقی با عنوان «بررسی نقش هیأت بین‌المللی استانداردهای حسابداری در هماهنگ کردن استانداردهای حسابداری و حسابرسی بخش عمومی و تفاوت‌های این استانداردها با رویه‌های حسابداری

۴) به لحاظ افزایش قابلیت مقایسه، دوره مالی آنها، منتهی به اسفند ماه باشد. علت انتخاب این معیار، این است که در محاسبه متغیرها، به خصوص بازده، تا حد امکان دوره های زمانی مشابه باشند و شرایط و عوامل فصلی، در انتخاب عوامل و متغیرها اثرگذار نباشد.

۵) شرکت هایی که طی سال های ۱۳۷۳ تا ۱۳۸۴ تغییر سال مالی نداده باشند.

۶) شرکت هایی که صورت های مالی و یادداشت های توضیحی مربوط به آن ها در دسترس باشد. با توجه به معیارهای ذکر شده در بالا، تعداد ۸۰ شرکت در نمونه قرار می گیرند.

۳-۳- داده های مورد نیاز و چگونگی محاسبه و استخراج آنها

یکی از مهم ترین الزامات و ضروریات تحقیق، دستیابی به داده های قابل اطمینان و صحیح می باشد، زیرا این داده ها هستند که مبنای تحلیل ها و قضاوت های آتی قرار می گیرند.

در این تحقیق با استفاده از نرم افزارهای تدبیرپرداز و همچنین فایل های فشرده سازمان بورس اوراق بهادار تعداد ۶۳۰۰ داده استخراج گردید.

بر اساس مدل دیچو و دایچو (۲۰۰۲)، فرانسیس و دیگران (۲۰۰۵) و کوهلبک و وارفیلد (۲۰۰۸) مدل پایداری سود به عنوان یکی از شاخصهای ارزیابی کیفیت سود به صورت زیر تعریف می شود:

$$Earn_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 Earn_{it-1} + \alpha_2 MB_{it} + \alpha_3 (Earn_{it-1} \times MB_{it}) + \alpha_4 Trend_t + \alpha_5 standard_t + \alpha_6 (Earn_{it-1} \times standard_t) + \alpha_7 Event_t + \alpha_8 (Event_t \times Earn_{it-1}) + \varepsilon_{it}$$

که در آن :

Earn : سود حاصل از فعالیتهای عادی که برحسب میانگین دارایی ها هم مقیاس شده است.
MB: نسبت ارزش بازار به دفتری

بین المللی حسابداری و کیفیت گزارشگری مالی را بررسی کردند. یافته های آنها نشان می دهد که بکارگیری این استانداردها در ۲۱ کشور جهان مدیریت سود کمتر، گزارشگری زیان دهی به موقع تر و محتوای اطلاعاتی بیشتری از سوی استفاده کنندگان را در پی داشته است [14].

۳- روش شناسی

۳-۱- روش تحقیق

این تحقیق از نوع توصیفی - رگرسیونی است و با استفاده از روش های آماری مانند رگرسیون و آزمون همبستگی ارتباط بین متغیرهای مستقل و وابسته بررسی می شود. از سوی دیگر در این تحقیق از اطلاعات واقعی صورت های مالی حسابرسی شده استفاده گردیده است.

۳-۲- جامعه آماری، چگونگی نمونه گیری و نمونه ها

نمونه آماری این تحقیق، بر اساس معیارهای زیر انتخاب شده است:

۱) به منظور همگن شدن نمونه آماری در سال های مورد بررسی، شرکت ها قبل از سال ۱۳۷۳ در بورس پذیرفته شده باشند.

۲) شرکت های عضو صنایع واسطه گری مالی، هلدینگ ها (شرکت های مادر) و بانک ها، شرکت هایی هستند که عملکرد آنها وابسته به فعالیت سایر شرکت ها یا به صورت خاص متمایز از شرکت های دیگر می باشد. از این رو شرکت های یاد شده از نمونه تحقیق حذف شدند. همچنین شرکت های سرمایه گذاری نیز حذف شدند.

۳) شرکت هایی که در طول سال های ۱۳۷۳ تا ۱۳۸۴ معاملاتشان دچار وقفه نشده باشند و سهام آن ها در طول سال های مذکور در بورس فعال باشد.

توجه به رابطه سود هر سال و سود سال آتی بررسی می‌گردد. اگر سود سال آتی تنها توسط سود سال قبل (بدون در نظر گرفتن استاندارد بودن سال) تبیین گردد، نشان‌دهنده عدم تأثیر استانداردهای حسابداری بر پایداری سود می‌باشد اما اگر سود سال آینده توسط سود سال و استانداردهای حسابداری تبیین گردد نشان‌دهنده تأثیر استانداردهای حسابداری بر پایداری سود می‌باشد به عبارتی عدم وجود متغیر استانداردهای حسابداری در مدل به این معنی است که سود هر سال، سود سال آتی را بدون توجه به استانداردها تبیین می‌کند و نهایتاً نشان‌دهنده عدم تأثیر استانداردهای حسابداری بر پایداری سود است و لذا برای رد فرضیه باید ضرایب مربوط به استاندارد در مدل فوق معنی‌دار نباشند و در مجموع فرضیه آماری زیر بررسی می‌شود:

H_0 : استانداردهای حسابداری بر پایداری سود تاثیرگذار نیست.

H_1 : استانداردهای حسابداری بر پایداری سود تاثیرگذار است.

دیچو و دایچو (۲۰۰۲)، فرانسیس و دیگران (۲۰۰۴) سود را به عنوان حاصل مجموع جریانهای نقدی حاصل از فعالیتهای عملیاتی و تغییر در ارقام تعهدی سرمایه در گردش می‌دانند [25] [20]. اما مطالعات انجام شده در زمینه استانداردهای حسابداری موضوع اقلام تعهدی را در دوره بلندمدت زمانی بررسی می‌کنند. از این رو در این تعریف همانند مطالعه کوهلبک و وارفیلد (۲۰۰۸) سود حاصل از فعالیتهای عادی جایگزین سودهای عملیاتی شده است تا اثرات اقلام تعهدی حسابداری و بلندمدت نیز در نظر گرفته شود [32] برای نمونه مطالعه کرموندی و لایپ، ۱۹۸۷ و کولینز و کوثری، ۱۹۸۹ را می‌توان ملاحظه کرد [33] و [19]. پایداری سود حاصل ضریب برآوردی رگرسیون سود جاری و سود دوره های گذشته (سود دارای تأخیر^{۳۲}) تلقی می‌شود. براساس

Trend: متغیر روند و برابر است با سال مورد بررسی منهای سال پایه (۱۳۷۸) یعنی سال لازم الاجرا شدن استاندارد.

Standard: متغیر نشانه گر است و برابر با ۱ است، اگر استاندارد شناسایی شده در سال قابل اجرا باشد، در غیر این صورت صفر است.

Event: متغیر ساختگی است و در صورتی که مجموعه استانداردهای رویداد دوم (استانداردهای منتشره در ابتدای سال ۱۳۸۱) در آن سال قابل اجرا باشد، ۱ خواهد بود و در غیر این صورت صفر می‌باشد. پایداری سود به اندازه گیری عملکرد سود از یک دوره به دوره دیگری می‌پردازد و حاصل رگرسیونی است که سود دوره جاری و سود دوره گذشته به ترتیب متغیرهای وابسته و مستقل آن را تشکیل می‌دهد. هر چه پایداری سود بیشتر باشد، کیفیت ارقام حسابداری آن شرکت بالاتر تلقی می‌شود.

داده‌های اولیه در قالب پرونده‌های برنامه اکسل طراحی و تنظیم گردید و برای تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها از نرم‌افزار آماری SPSS استفاده شد.

۴- آزمون فرضیه تحقیق

۴-۱- آزمون فرضیه

برای انجام این بررسی از اطلاعات مربوط به سود سال ۱۳۷۳ تا ۱۳۸۴ استفاده شده است و در مجموع سال‌های ۱۳۷۳ تا ۱۳۷۷ به عنوان سال‌های غیر استاندارد (یعنی سالهایی که استاندارد تدوین نشده است) و سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۴ به عنوان سالهای استاندارد (یعنی سالهایی که پیش از آن استاندارد الزامی نشده است) در مدل مورد استفاده قرار گرفته‌اند.

اما موضوع قابل اهمیت این است که این مدل چگونگی تأثیر استانداردهای حسابداری بر پایداری سود را بررسی می‌کند. در این مدل پایداری سود با

عامل تأثیر گذاری بر کیفیت سود از دیدگاه پایداری نبوده اند. اگرچه این ضریب منفی است از این رو نمی توان این فرضیه را پذیرفت که استاندارد حسابداری موجب بهبود پایداری سود شرکتها شده است. بررسی سایر متغیرهای تحقیق نیز نشان می دهد که رویدادها و روندهای تدوین استاندارد دارای اثرات معنی داری در روابط سودهای حاصل از فعالیت های عادی نبوده اند. این نتایج مشابه نتایج بدست آمده توسط کوهلیک و وارفیلد (۲۰۰۸) است که تفاوت معناداری بین پایداری قبل و بعد از اجرای استانداردها مشاهده نکردند. [32] همچنین نتایج مزبور مشابه نتایج ثقفی و ابراهیمی (۱۳۸۸) و برخلاف نتایج بدست آمده توسط کوهلیک و وارفیلد (۲۰۰۵) است. [4] و [31] ثقفی و ابراهیمی مدت زمان مورد بررسی خود را ۲ سال بعد و ۲ سال قبل از الزام استاندارد (یعنی سال ۱۳۸۰) در نظر گرفتند. مشکل مطالعه آنها این بود که اولاً مدت زمان بررسی آنها اندک بود و ثانیاً زمانی را برای تأثیر گذاری استاندارد در نظر نگرفتند. در این مطالعه این مشکل با در نظر گرفتن یک دوره گذار (یعنی سالهای ۱۳۷۸ تا ۱۳۸۰) برطرف شده است و مدت زمان بررسی قبل و پس از الزام استاندارد به ۵ سال افزایش یافته است (دو دوره ۵ ساله مجموعاً ۱۰ سال دوره آزمون را تشکیل می دهد).

مطالعات گذشته انتظار می رود که پایداری در شرکت های دارای رشد بیشتر، بالاتر باشد کولینز [19] و فرانسیس و دیگران (۲۰۰۲). در این تحقیق متغیر ارزش بازار به ارزش دفتری به عنوان شاخصی از رشد شرکت های نمونه در نظر گرفته می شود و اثرات افزایشی آن در پایداری سود مورد بررسی قرار می گیرد. [25]

نتایج حاصل از مدل پایداری سود در جدول شماره ۱ ارائه شده است.

همچنان که از نتایج جدول شماره ۱ بر می آید، مدل رگرسیون براساس آماره F در سطح اطمینان 5% $R^2 =$ معنی دار بوده و از این رو می توان وجود رابطه خطی را پذیرفت. از میان متغیرهای پیشنهادی در مدل پایداری دو متغیر سود حاصل از فعالیت های عادی دوره قبل و نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری معنی دار تشخیص داده شده اند.

این موضوع نشان می دهد که در مدل پایداری نوعی ارتباط مثبت معنی دار میان شاخص پایداری و شاخص رشد شرکتها وجود دارد. ضریب متغیر مستقل سود فعالیت های عادی دوره قبل ۰/۳۶۷ می باشد. اما همچنان که ملاحظه می شود معنی داری ضریب متغیر استاندارد (۰/۱۲۴-) از نظر آماری تأیید نشده است. این موضوع بدان معناست که استانداردهای حسابداری

جدول شماره ۱- نتایج حاصل از آزمون اثرات استانداردهای حسابداری بر پایداری سود

متغیر مستقل	ضرایب	t	P-Value	سایر آماره های حاصل از رگرسیون
Earn _{i,t-1}	0/367	1/995	0/047*	F:3 , P_Value : 0/003
MB	0/013	3/296	0/001*	Adj R ² : 0/032
Earn $\times$ MB	-0/004	-0/302	0/763	Durbin Watson : 1/968
Trend	0/024	1/228	0/220	
Standard	-0/124	-1/016	0/310	
Earn $\times$ Standard	0/302	0/535	0/593	
Event	0/022	0/257	0/797	
Earn $\times$ Event	-0/554	-0/994	0/321	

آماره بیش از آماره جدول (۱/۹۶) است و از این رو وجود اختلاف آماری میان ضرایب مزبور تأیید می‌شود ولی با توجه به عدم معنی داری ضرایب پایداری پس از تدوین استاندارد (۰/۱۳۶) نمی‌توان وجود اختلاف معنی دار میان ضرایب فوق را تأیید نمود و از این رو به طور کلی می‌توان گفت که استانداردهای حسابداری باعث بهبود پایداری سود شرکتها نشده اند.

۴-۴- یافته‌ها و تجزیه و تحلیل آنها

برای بررسی این فرضیه، پایداری سود با توجه به رابطه سود هر سال و سود سال آتی بررسی گردید. اگر سود سال آتی تنها توسط سود سال قبل (بدون در نظر گرفتن استاندارد بودن سال) تبیین گردد نشان-دهنده عدم تأثیر استانداردهای حسابداری بر پایداری سود می‌باشد اما اگر سود سال آینده توسط سود سال و استانداردهای حسابداری تبیین گردد، نشان‌دهنده تأثیر استانداردهای حسابداری بر پایداری سود می‌باشد و لذا برای رد فرضیه مورد ادعا باید ضرایب مربوط به استاندارد معنی‌دار نباشند. با توجه به آزمون‌های صورت گرفته فرض صفر یا این فرض که استانداردهای حسابداری بر پایداری سود تأثیرگذار نیست در سطح ۵ درصد تأیید می‌شود و با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان پذیرفت که استانداردهای حسابداری بر پایداری سود تأثیرگذار نیست و با توجه به اینکه در صورت تهیه صورت‌های مالی بر اساس استانداردهای حسابداری ایران تغییر هر واحد در سود سال جاری به مقدار ۰/۳۶۳ بر سود سال آتی تأثیرگذار خواهد بود در صورت عدم تهیه صورت‌های مالی بر اساس استانداردهای حسابداری ایران تغییر هر واحد در سود سال جاری به مقدار ۰/۱۳۶ بر سود سال آتی تأثیرگذار خواهد بود و از آنجایی که آماره والد اختلاف معنی داری را میان این دو ضریب نشان نمیدهد، می‌توان نتیجه‌گیری کرد که سود شرکتها در مقطع زمانی اول

نتایج این مطالعه همچنین اثرات افزایش تدوین و الزام استاندارد در سال ۱۳۸۰ و نیز اثرات استانداردهای بعدی را نیز تأیید نمی‌کند. این موضوع باعث شد تا در این تحقیق نتایج پایداری سود به تفکیک هر سال بررسی و سپس نتایج ضرایب به دست آمده با یکدیگر مقایسه شود. به منظور مقایسه این ضرایب از آماره Z والد^{۳۳} استفاده شده است که به صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$z = \frac{\beta_1 + \beta_2}{\sqrt{Se_1^2 + Se_2^2}}$$

که در آن:

β : ضریب پایداری سود

Se: خطای استاندارد ضرایب است.

نتایج حاصل از آزمون مدل پایداری در جدول شماره ۲ درج شده است:

جدول شماره ۲ نتایج حاصل از آزمون مدل پایداری

سود قبل و پس از الزام استانداردها

آماره والد	معنی داری مدل (F) P-value	انحراف استاندارد ضرایب	ضرایب پایداری ($Earn_{i,t-1}$)	
	۰/۰۰۰	۰/۰۳۷	۰/۳۶۳* (۹/۸۱۵)	قبل از تدوین استاندارد t
۲/۳	۰/۰۱۹	۰/۲۰۹	۰/۱۳۶ (۰/۵۱۸)	پس از تدوین استاندارد t

*معنی داری در سطح اطمینان ۹۵ درصد را نشان می‌دهد. اعداد داخل پرانتز مربوط به t ضرایب هستند.

همچنان که ملاحظه می‌شود مدل پایداری علیرغم معنی داری پس از تدوین استاندارد دارای ضریب پایداری معنی داری (۰/۰۵۳) نمی‌باشد. با بررسی آماره والد می‌توان چنین نتیجه‌گیری نمود که این

- 10- Hodge
 11 - Wolk et al.
 12 - Chen et al.
 13- Mikhail et al.
 14- Richardson et al.
 15- Revsine et al.
 16- Bodie et al.
 17-Williams
 18-Teets
 19-Pratt
 20- Penman
 21- Entwistle & philips
 22- Bellovary at al.
 23-Thai
 24-Freeman et al.
 25-Sloan,1996
 26- Koremendi & Lipe
 27-Lipe
 28- Green
 29 -Accounting Series Release (ASR)
 30-Holthusen & Watts
 31-Wallace
 32 - lagged
 33- wald

(۷۷-۷۳) یعنی زمانی که صورت‌های مالی بر اساس استانداردهای حسابداری ایران تهیه نشده‌اند از پایداری بیشتری برخوردار نبوده‌اند.

۴-۵- نتیجه گیری و بحث

در این تحقیق تأثیر استانداردها بر پایداری سود بررسی شده است. این کار ابزاری برای سنجش کیفیت سود است. با بررسی شرکت‌های نمونه که از بورس اوراق بهادار تهران انتخاب شده‌اند، اثر استانداردهای حسابداری و الزام آن از سال ۱۳۸۰ در ایران بررسی گردید. یافته‌ها نشان داد که تفاوت معناداری بین پایداری سود شرکتها با الزام استانداردها ایجاد نشده است. این بدان معناست که استانداردهای حسابداری عامل تأثیر گذاری بر کیفیت اطلاعات مالی شرکت‌های نمونه پذیرفته شده در بورس ایران نبوده است. به سرمایه‌گذاران، تحلیل‌گران و سایر ذینفعان توصیه می‌شود توجه بیشتری به سایر مدل‌های ارزیابی کیفیت اطلاعات منتشره بالاخص سود داشته باشند و آن را در مدل‌های تصمیم‌گیری خود لحاظ نمایند. همچنین به تدوین‌کنندگان استانداردهای حسابداری نیز توصیه می‌شود که با توجه به اهمیتی که پایداری سود در امر تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی دارد توجه و دقت بیشتری در امر تدوین استانداردها داشته باشند تا باعث بالا رفتن کیفیت اطلاعات حسابداری و در نتیجه تصمیم‌گیری بهتر استفاده‌کنندگان گردد.

فهرست منابع

- ۱) اصغری، ایرج (۱۳۸۴)، بررسی عوامل مؤثر بر کفایت شناخت حسابرسان از استانداردهای حسابداری ایران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره).
- ۲) ایمانی برندق، محمد (۱۳۸۵)، ارائه مدل برای رابطه بین کیفیت سود و بازده سهام، پایان‌نامه دکتری، دانشگاه تربیت مدرس.
- ۳) برقی، زهرا سادات (۱۳۸۵)، بررسی رابطه خطای برآورد ارقام تعهدی با کیفیت ارقام تعهدی و کیفیت سود (پایداری سود)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- ۴) تقفی، علی؛ ابراهیم، ابراهیمی؛ (۱۳۸۸)، رابطه تدوین استانداردهای حسابداری با کیفیت اطلاعات حسابداری، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، شماره ۵۷، صص ۳۳-۵۰.
- ۵) سازمان حسابرسی. نشریه ۱۱۳ (۱۳۸۵)؛ مبانی نظری حسابداری و گزارشگری مالی، چاپ دوم.

یادداشت‌ها

- 1 -Earnings Persistence
 2- Earnings Quality
 3 Penman
 4 - Bernstein
 5- Kischenheiter & Melumad
 6- Accruals
 7- Cash flows
 8- Schipper & Vincent
 9 - Hicksian

- time to measure and report The CPA journal, VOL75,NO11,pp.32-37.
- 16) Bernstein,L.,(1993).Financial Statement Analysis , 5th edition, Homewood , IL :Irwin.
- 17) Bodie, Z, A, Kane & A. g. Marcus. (2002), Investments, 6th fd, New York, NY: McGraw-Hill,p.628
- 18) Chen ,C.,kin,,and Y.Lin,(2004), audit partner tenure , audit firm tenure and discretionary accruals: Does long auditor tenure impair earnings quality ? working paper, hang Kong University of Science and Technology.
- 19) Collins , D. And s.p. Kothari .(1989). An analysis of inter temporal and Cross-Sectional determents of earnings response Coefficients, Journal of Accounting and Economics,11, pp.143-181.
- 20) Dechow, P. & Dichev, I. (2002). The quality of accruals and earnings: The role of accrual estimation errors. the Accounting Review, 77 35-59.
- 21) Dechow, P. M., Richardson, S., & Sloan, R. (2004). The persistence and pricing of the cash component of earnings. Working paper, University of Michigan
- 22) Dechow,l'& Schrand, C. (2004). Earnings Quality. Charlottesville. VA. CFA Institute.
- 23) Easton ,p.,Zmigewski , M.(1989). Cross-sectional in the stock market response to accounting earnings announcements , Journal of Accounting and Economics , va.11,NO.2.pp.117-141.
- 24) Entwistle,G.and F. Phillips(2003).relevance, Reliability , and the earning quality debate , Issues in Accounting Education ,Vol18,No1.pp.79-92.
- 25) Francis , J.,Lafond , R., Olsson, P. And K.shipper.2005 .the market pricing of accruals quality , Journal of Accounting and Economics,39,pp.295-327.
- 26) Green, .LP. (1999). The impact of-the quality of earnings on the valuation relevance of cash flow disclosures. The British Accounting Review. 31. 387-413.
- 27) Harris,T.,Huh,E.and p.Fairfield .(2000) . Ganging profitability on the road to valuation . Strategy reports, Global Valuation and Accounting , Morgan
- انتشارات رشد
- ۶) قربانی، حسن (۱۳۸۷). پایداری اجزای نقدی سود، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نیشابور.
- ۷) کردستانی، غلامرضا (۱۳۸۲). تجزیه و تحلیل سری زمانی سود در سطح صنعت، مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، دوره نوزدهم، شماره دوم.
- ۸) کردستانی، غلامرضا (۱۳۸۳). بررسی و تبیین رابطه بین کیفیت سود و واکنش بازار به تغییرات سود نقدی، پایان نامه دکتری، دانشگاه تهران.
- ۹) کلیمی نجفآبادی، علی (۱۳۸۵). بررسی ضرورت تدوین استاندارد حسابداری (بر مبنای چهارچوب نظری) برای دستگاه‌های اجرایی دولتی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز.
- ۱۰) کمیته تدوین استانداردهای حسابداری (۱۳۸۷): استانداردهای حسابداری، انتشارات سازمان حسابرسی، چاپ سیزدهم، نشریه ۱۶۰ سازمان حسابرسی.
- ۱۱) محمدزادگان، اکبر (۱۳۸۵). بررسی رابطه بین قابلیت اتکای ارقام تعهدی با پایداری سود و قیمت سهام، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره).
- ۱۲) نادری نورعینی، محمد مهدی (۱۳۸۵). نقش کیفیت سود در پیش‌بینی سودهای آتی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی.
- 13) Ahmed, A., Billings, B., & Morton, R. (2004). Extreme accruals. earnings quality , and investor mispricing. Working paper ,www.ssrn.com
- 14) Barth, M., Landsman, W. and M. Lang (2008). International Standards and Accounting Quality, Journal of Accounting Research, Vol. 46, No. 3, June, PP. 467-498.
- 15) Bellovary , J., Gicomino , D., and M.Akers. (2005).Earnings quality : Its

- River , prentice Hall,p,988
- 41) Richardson , S.A, Sloan , R.G.,Soliman , M.T,Tuna , I.,(2001)" information in accruals about the quality of earnings " , working paper ,University of Mishigan Business School .
- 42) Richardson , S.A, Sloan , R.G.,Soliman , M.T,Tuna , I.,(2005) accruals reliability, earning persistence and stock prices .Journal of Accounting and Economics 39 , 437 – 485.
- 43) Schipper , K, and L .Vincent (2003) "Earnings quality" Accounting Horizons , 17 , 97 -110 .
- 44) Sloan R.G, (1996), Do stock prices fully reflect information In accruals and cash flows about future earnings , Accounting Review, No 71 , pp : 289 – 315.
- 45) Teets. W.(2002).Quality of earnings: An introduction to the Issues in Accounting Education ,Issues in Accounting Education Vol14,No.4.355-360.
- 46) Thai, K.(2004).Earnings attributes and investor protection: international evidence " , PhD. Dissertation , Oklhala state University.
- 47) Theoh ,S., Welch , I. And T.Wong .(1998). Earning management and the underperformance of seasoned equity offerings, Journal of financial Economics, 50,pp-63-99.
- 48) Wallace , W.A, (2004), Inter-country public sector comparions and harmonization of international Accounting auditing and regulation , The journal of government financial management vol . 53 , issue 3 . pp : 10-17.
- 49) Williams, p.,(2005), The effect of pension income on the quality of corporate earnings. IBM, a case study ,Issues in accounting education, Vol. 20, No. 2, pp.167- 181
- 50) Williams, S.and T.Williams.(2005).Issuane of subsidiary stock as n earnings management strategy, The journal of applied business research , VOL21,No1,pp.1-12.
- Stanley Den Witter .
- 28) Hodge, F, (2003),Investors, perceptions of eanings quality,auditor independence ,and the usefulness of audited financial information, Accounting Horizons, (Supplement), pp .37-47
- 29) Holthausen, R. And R. Watts(2001). The relevance of the value relevance literature for financial accounting standard setting, Journal of Accounting and Economics, 31.pp.3-75.
- 30) Kischenheiter ,M,& N.Melumad,(2004),Earnings,quality and smoothing, working paper Columbin Business school,p.65
- 31) Kohlbeck M. and T.Warfield . (2005).The Effects of Principles-based accounting standards on accounting quality Working paper Florida Atlantic University (March)
- 32) Kohlbeck M. and T.Warfield . (2008).The Effects of accounting standard setting on accounting quality. Working paper Florida Atlantic University (January)
- 33) Kormendi, R.nd R.Lipe (1987). Earnings innovations , earnings persistence and stock returns , Journal of Business, 60,pp.323-345.
- 34) Lipe , R.(1986). the information contained in the components of earnings , Journal of Accounting research , 24,suppl,pp.37-64.
- 35) Lipe,R.,(1990),"the relation between stock returns and accounting alternative information", The Accounting Review,65,pp.49-71
- 36) Mikhail, M , B. Walther & R. Willis (2003), Reactions to dividend changes conditional on earnings quality, journal of accenting, auditing and finance, Vol, 18,No.1, pp. 121-151.
- 37) Paternoster , R. , Brame , R., Mazaerille , P. and A. Piquero (1998). Using the correct statistical test to the equality of regression coefficients , Criminology, 63,pp.859-860.
- 38) Penman,S.(2001).Fiancial statement analysis and security valuation , Mc Graw-Hill/Irwin. 4th edition.
- 39) Penman,S.(2003).The quality of financial statements: perspectives from the recent stock market bubble , Accounting Horizons.17(Supplement)pp.77-96.
- 40) Revsine,:L, D. Collins & B. gohnson, (1999), Financial reporting and analysis, New gersey, Upper Saddle